

DOĞADAN ESİNTİLER

Gülgün AKBABA*
Sinan ERTEN**

KÜÇÜK KUMRU'DA ÇOCUK BAKIMI

Mısır'dan Kap'a kadar bütün Afrika'da Kanarya Adaları, Filistin, Yunanistan ve Türkiye'de bulunan Küçük Kumru'nun (*Streptopelia senegalensis L.*) uzunluğu 260 mm, kanat uzunluğu 140 mm, kuyruk uzunluğu ise 110 mm'dir. Ergin erkekte baş ve boyun erguvanî renkte olup, vücut çeşitli renklerle âdeta bezenmiştir. Dişi küçük kumru da ise renkler biraz soluktur. Genç kuşaklarda ise renkler daha donuktur. Bahçe ve parklarda yaşıyan bu hayvan yerli ve gezici kuşlardandır. Küçük kumru da kuluçka bakımı gibi yavru bakımı da eşler tarafından nöbetleşe yürütülür. D.Ü.Fen Edebiyat Fak. Biyoloji Bölümü'nden bir grup araştırmacı bu hayvanın yavru yetiştirme özellikleri hakkında tespitlerde bulunmuşlar. Birazdan anlatacağımız küçük kumru ebeveynlerinin yavrularına bakımı, tıpkı insanların çocukları ile olan ilişkisini anımsatıyor ve canlılar dünyasının çarpıcı albenisi, küçük kumruların aile yaşantısının da bir kez daha ortaya çıkıyor.

Küçük kumrular, 14-15 günlük kuluçka sonrasında dünyaya merhaba diyen yavrularını ilk yedi gün sürekli ısıtıyorlar ve kuluçka sırasındaki olduğu gibi bu aşamada da öğle öncesi saatlerden öğle sonrası saatlere kadar erkek kuş yavrularının bakımını sürdürüyor; günün di-

ğer zamanlarında ise bu görevi dişi kuş üstleniyor ve yavrularına yuvada kalarak bakıyor. Bu arada her ne kadar dişi ve erkek arasında benzer görevler var gibi görünse de anne kuş eşine nazaran yavrularına daha fazla yiyecek veriyor. Yedinci günden sonra yavrular yalnız başına bırakılıyor; artık verilen besinin süre ve sayısı azaltılıyor. 16-26. günler arasında yuvadan ayrılan yavrulara, bir hafta kadar bir süre daha yardımcı olunuyor. Bu arada ergin kuşlarda, yani ebeveynlerde yeni bir kuluçka dönemine başlamış olsa dahi yavrunun ihtiyacı olan bakım, süresi dahilinde sürdürülüyor.

Bu arada belirtmeden geçemeyeceğim bir husus da kuşun yavrusunu beslerken kullandığı yiyeceklerden biri. Küçük kumru yavruların ilk günlerde, bölümler halinde kursaktan çıkarılan ve "kuşsütü" adı verilen bir yiyecek ile besleniyor. Bu yiyecek aslında, kursaktaki epitel tabakasının soyularak dışarı çıkarılmış bir hali olup, yavruların yumurtadan çıkmasına yakın, vücutta salgılanan prolaktin hormonunun etkisiyle kursak genişliyor, büyüyor ve sonra yüzeyi soyularak kuşsütü şeklinde yavrulara veriliyor (Bu yazıdaki yavru yetiştirme bölümü Ahmet Kılıç, Murat Biricik ve Rüşüt Şahin tarafından araştırılmış olup VIII. Ulusal Biyoloji Kongresi'nde tebliğ olarak sunulmuştur).

UZAKDOĞU'NUN YÜZYILLARA DAYANAN SANATI BONSAI

Japonya ve bu ülkenin ayrılmaz bir parçası BONSAI. Aslında bu sanat dalının Çin'de başladığı ve Budist-Zen rahipler tarafından Japonya'ya götürüldüğü tarihî kayıtlardan öğrenilmektedir. M.Ö. 618-907 yıllarında Çin'de krallığını sürdüren Tang hanedanının mezarlarında ilk BONSAI'leri gösterir resimler de bulunmuştur.

Bonsai, derinliği çok az olan bir kaptaki özen, dikkat, yetenek ve

sabır sonucu minyatür ağaçlar yetiştirme sanatıdır. O halde bu sanatın esas amacı ortaya bir süs aracı çıkarmak değildir. Bu sanatın temelinde toplumun dinî inanışları yatar. Bonsai kaba büyüklükleri güçsüz kılıp, öze bakışı keskinleştiren bir dünya görünüşü simgeler. Bir bonsai ustasının tabiri ile "iyi bir BONSAI, doğanın kendisinden daha çok doğal olmaktadır".

BONSAI TİPLERİ

Bonsai tiplerini onbir grupta inceleyebiliriz:

- CHOKKAN - Dimdik yükselen tip. Burada gövde yukarı doğru dimdik yükselir ve CHOKKAN; BONSAI'nin en sade olan tipidir.
- TACHIKI - Tam dik yükselme tip. Bu tipte gövde esas ekşenden sapan kavisler oluşur.
- SHAKAN - Yana yatmış tip. Gövdede en az 30°'lik bir eğim söz konusudur.
- FUKINAGASHI - Rüzgâra maruz kalmış tip. Bu tipte de gövde kısmının en az 30°'lik bir eğimi sözkonusudur. Deniz kenarlarında dağlık arazilerde, rüzgâra açık alanlarda görülen ağaçları andırır.
- HAN-KENGAİ - Yarı şelale şekli.
- KENGAİ - Şelale şekli gövde. Şelale şeklinde aşağı doğru uzanır.
- SEKI JOJU - Kaya üzerinde yetişmiş tip. Kökler kayalar üzerinde tutunmuş şekildedir.
- HOKIDACHI - Süpürgeye benzer tip.
- SOKAN - İki gövdeli tip.
- Çok gövdeli tip.
- YOSE UE Grup tipi.

(Bu minyatür ağaçlarla ilgili bilgileri BTĐ sayı 184'te de bulabilirsiniz).

* Ziraat Yük. Müh., Bilim ve Teknik Dergisi Uzman Yrd.

** Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fak. Fen Bilimleri Eğitim Bl. Araştırma Gör.